

אוקטובר 2013

זה בידיים שלנו!

תכנית ח"כ עמר בר-לב ליוזמה מדינית ישראלית

פניה אישית

בחרתי לפנות אליך מתוך תחושה שישאל מצויה בתרדמת. היא בתרדמת משום שהנושא הנוער ביותר לקיומה, מציאת פתרון מדיני לסכסוך בינינו לבין הפלסטינים, נושא זה כמעט אינו עולה על סדר היום הציבורי.

בימים אלה מתנהל עוד סבב שיחות ישירות בינינו לבין הפלסטינים אולם מעטים מאמינים בסיכוי, ובצדק. אי האמון בין הצדדים עמוק מדי, הפערים בנושאי הליבה תהומיים מדי ובעיקר, נעדרת הנחישות המנהיגותית לקבל הכרעות קשות אך מתבקשות. מנגד, בישראל שוררת אשליה כאילו גם אם המשא ומתן ייכשל ניתן להוסיף ולהמשיך במצב הנוכחי של עמידה במקום. אבל המציאות אינה עומדת במקום. היא משתנה ללא הרף. לרעתנו.

עוד לא מאוחר לשנות זאת. במסמך המצורף אני פורש תכנית מדינית ליוזמה ישראלית המציעה מוצא מן הקיפאון והקיבעון, ומנצלת דווקא את ההזדמנות שיש במשא ומתן הנוכחי, על מנת להפוך את היוצרות במערכה לשלום עם הפלסטינים. מה שנדרש מאיתנו זה בדיוק הדבר אשר לאורך ההיסטוריה הציונית איפשר ליצור כאן מציאות חדשה וטובה יותר לעם היהודי - האמונה ביכולתנו לשנות את גורלנו במו ידינו והיוזמה לבצע זאת, כנגד כל הסיכויים והקשיים. זה סוד כוחה של ישראל וזו דרכה מאז ומתמיד. זו צריכה להיות דרכנו גם כעת. דרך של פעולה יזומה.

צילום: ינאי יחיאל

ח"כ עמר בר-לב,
מפלגת העבודה

עמ' 2

הקדמה

- המשא ומתן הנוכחי כהזדמנות
- שתי המטרות של ישראל - הבטחת קיומנו וביטחוננו כמדינה דמוקרטית בעלת רוב יהודי מובהק והגעה להסכם שלום עם הפלסטינים
- השגת המטרה הראשונה היא נטו בידיים שלנו

עמ' 3-5

חלק א' - היוזמה הישראלית

- היוזמה הישראלית - הכרזה על היפרדות ממרבית האוכלוסייה הפלסטינית ביהודה ושומרון
- כיצד היוזמה הישראלית תבטיח את צביונה היהודי והדמוקרטי של ישראל
- כיצד היוזמה הישראלית תהפוך את היוצרות מול הפלסטינים, כולל במישור הבינלאומי
- גם אם המשא ומתן ייכשל, ישראל לא תחזור לאחור
- מפה, משמעויות והסדרי הביטחון של מימוש היוזמה הישראלית
- מחיר מימוש היוזמה הישראלית - פינוי מוגבל של ישובים יהודים
- יהודה ושומרון לא יהפכו ל"עזה"
- סיכום משמעויות היוזמה הישראלית במידה ולא יושג הסכם שלום עם הפלסטינים

עמ' 6-7

חלק ב' - הסכם שלום כולל עם הפלסטינים

- עיקריו של הסכם השלום
- חכירה הדדית של שטחים כפיתרון למחלוקות טריטוריאליות
- מפה והסדרי הביטחון של הסכם השלום עם הפלסטינים

עמ' 9

סיכום

המשא ומתן הנוכחי כהזדמנות

השכם וערב אנו עדים להתמקדות של ישראל באיומים חיצוניים על קיומה, שעה שממש לפתחנו, ביהודה ושומרון, רובצת הסכנה הקריטית ביותר להמשך החזון הציוני בדבר מדינה יהודית ודמוקרטית בעלת רוב יהודי בארץ ישראל. אמנם, בימים אלו אנו מצויים בעיצומו של סבב שיחות ישירות נוסף בינינו לבין הפלסטינים, אולם שני הצדדים נכנסו להידברות הנוכחית בחוסר אמונה, ובחוסר מוכנות לקבל את ההכרעות הקשות הנדרשות על מנת לצאת מהקיפאון.

ברירת המחדל לכישלון התהליך המדיני היא כמובן המצב הנוכחי. אבל למרות אשליות מסוימות בציבור הישראלי, מצב זה רע לישראל. גם בלי האיום של אינתיפאדה שלישית, עובדה היא שישראל ולא הפלסטינים, נתפסת בעולם כסרבנית השלום. הלחץ, החרמות, הבידוד הבינלאומי והנזק המדיני והכלכלי רק הולכים וגוברים בעוד שאצל הפלסטינים, בדיוק להפך, התחושה היא שגם אם המשא ומתן יכשל, יש להם גיבוי בינלאומי למהלכים חד צדדיים כגון פעולה דרך האו"ם, מהלכים שבסופו של דבר ידחקו את ישראל לפינה.

איך יוצאים מהפלונטר, מהקיבעון? באמצעות פעולה אמיצה ויזומה מצידנו שתהפוך את הקערה על פיה. התכנית שלפניך מבהירה כיצד ביכולתנו לעשות זאת, לקחת את גורלנו בידינו, להבטיח את צביונה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ובסבירות גבוהה, אף להבטיח הגעה להסכם שלום עם הפלסטינים, **מנקודת יתרון לנו.**

זה אפשרי דווקא עכשיו, בזכות קיומו של תהליך מדיני. אם נבין זאת ונאמין בכוחנו ליזום וליצור מציאות חדשה וטובה יותר עבורנו, זה גם יקרה. אם נשתכנע בכך ונאמר זאת בקול ברור וצלול, תשתכנע גם ממשלת ישראל שחובתה לממש את רצוננו.

להגדיר לעצמנו את היעדים של ישראל

מטרת העל המדינית של ישראל היא הבטחת קיומה וביטחונה כמדינה דמוקרטית בעלת רוב יהודי מובהק. מטרתה השנייה, חשובה מאוד לעתידנו אך משנית בחשיבותה להמשך קיומנו, היא סיום הסכסוך עם העם הפלסטיני והגעה להסכם שלום עמו.

את המטרה הראשונה, הבטחת קיומה וביטחונה של ישראל כמדינה דמוקרטית בעלת רוב יהודי מובהק, יכולה ישראל להשיג תוך הסתמכות על החלטותיה בלבד. בכדי להשיג את המטרה השנייה, סיום הסכסוך עם הפלסטינים, צריכה ישראל להגיע להסכם עם הפלסטינים שיביא לשתי מדינות ממערב לירדן, אבל הבטחת המטרה הראשונה תסייע גם בהשגת המטרה השנייה.

זה נטו בידיים שלנו!

על מנת להבטיח את מטרת העל שלנו, קיומה וביטחונה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית בעלת רוב יהודי מובהק, עלינו לשוב אל מהות החזון הציוני בדבר הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, בלב המזרח התיכון, לאחר אלפיים שנות גלות. חזון בלתי נתפס זה הפך למדינה בזכות היוזמה והאמונה בכוחנו להגשים את החלום וליצור כאן מציאות חדשה וטובה יותר לעם היהודי. היוזמה היא שאפיינה את ההיאחזות היהודית בארץ ישראל, כנגד כל הסיכויים, ואת ההגעה להישגים רבים כמדינה. כעת, מול האתגר הגדול ביותר לקיומנו, אתגר שמלווה אותנו מראשית הגשמת הציונות, עלינו לשוב וליטול את היוזמה ולהכריז, דווקא עכשיו, בעיצומו של המשא ומתן עם הפלסטינים, על היפרדות מוחלטת מרוב רובה של האוכלוסייה הפלסטינית ביהודה ושומרון וסיום השליטה הישראלית על עם אחר.

היוזמה הישראלית

מהותה של היוזמה הישראלית המוצעת היא הכרזה על היפרדות מוחלטת מרוב השטח ומרובה של האוכלוסייה הפלסטינית ביהודה ושומרון. חשוב להדגיש כי מדובר בהכרזה ועדיין לא פעולה, אך עצם ההכרזה, תוך כדי משא ומתן, והנכונות לעמוד מאחוריה כמובן, יסייעו למשא ומתן להצליח.

הדבר יבהיר לנו, אזרחי מדינת ישראל, וכן לפלסטינים, לארצות הברית, לאיחוד האירופי, לליגה הערבית ולעולם כולו, שגם אם המשא ומתן עם הפלסטינים יכשל, אין אנו מביטים לאחור ואין בכוונתנו להמשיך במצב הקיים.

מה נרוויח?

בראש ובראשונה אנחנו, אזרחי מדינת ישראל, נבטיח את צביונה הציוני, היהודי והדמוקרטי של מדינת ישראל לדורות. כמו כן, נשמוט את הקרקע מתחת לפעולה חד צדדית פלסטינית ונסתום את הגולל על רעיון המדינה הדו-לאומית, שמשמעותו קיצה של מדינת ישראל כמדינה יהודית.

נהפוך את היוצרות!

הכרזה על היפרדות ממרבית האוכלוסייה הפלסטינית תוכיח לקהילה הבינלאומית בכללותה כי אכן ישראל חותרת לפיתרון הסכסוך ומוכנה להקריב רבות למענו ותעביר את הלחץ הבינלאומי אל הצד הפלסטיני. יתרה מזאת, החשש הפלסטיני הגדול ביותר הוא מהסדר ביניים שיהפוך להסדר של קבע. דווקא משום כך, ברגע שנכריז אנו שברירת המחדל למשא ומתן, במקרה של כישלון, תהיה יצירת הסדר ביניים שכזה, בתנאים הנוחים לנו, האינטרס הפלסטיני להגיע להסדר אחר, של קבע, יתעצם מאוד ומדובר בפתרון גדול לישראל במשא ומתן.

ומה אם המשא ומתן יכשל בכל זאת?

יהיה אשר יהיה, אנו ניפרד ממרבית האוכלוסייה הפלסטינית ביהודה ושומרון ונסיר מעלינו את נטל האחריות לעם אחר. אבל נעשה זאת בתנאים הנוחים לנו, תוך הבטחת צרכי הביטחון של ישראל וקביעתנו שלנו את היקף הנסיגה הישראלית. חשוב להבהיר כי בניגוד לתכנית ההתנתקות מעזה, בה ישראל החליטה ופעלה מבלי לערב בתהליך אף גורם בינלאומי ומבלי לתאם עם הצד הפלסטיני, מימוש היוזמה הישראלית ייעשה כאמור בהתראה מראש ובגיבוי בינלאומי, כך שגם אם הדבר לא יהיה לרוחם של הפלסטינים, הם יאלצו לשתף איתו פעולה.

מפה 1:

מימוש היוזמה המדינית ויצירת הסדר ביניים בתנאים הנוחים לישראל

משמעויות דמוגרפיות וטריטוריאיות

- ▶ תחום השליטה הפלסטיני ישתרע על כ-60% מהגדה המערבית.
- ▶ מדינת ישראל תאלץ לפנות כ-35,000 מתיישבים יהודים המהווים רק 10% מכלל המתיישבים היהודים מעבר לקו הירוק.
- ▶ פחות מ-50 אלף פלסטינים, מתוך כ-2.7 מיליון, יישארו בתחומי הגדה המערבית שעדיין יישארו בשליטה ישראלית (לא כולל 360 אלף בשכונות הערביות בירושלים וסביבתה).

הבטחת ביטחון ישראל

- ▶ ישראל שולטת היום ותמשיך לשלוט בכל האזורים שמסביב לאותה מובלעת פלסטינית שתיווצר ובמרחב האווירי שמעליה.
- ▶ יכולת הפיקוח הישראלית על החדרת נשק ליהודה ושומרון הקיימת היום לא תשתנה ותהיה דומה ליכולתה הנוכחית.
- ▶ **חשוב להדגיש:** תימשך השליטה הישראלית בכל שטחי בקעת הירדן ומדבר יהודה.
- ▶ ישראל תעשה את המרב להמשיך בתיאום הביטחוני עם הרשות הפלסטינית תוך יצירת מנגנון תיאום בינלאומי בהובלה אמריקאית.

המחיר

המחיר שנשלם במימוש היוזמה הישראלית יהיה פינוי יישובים יהודים היוצרים כיום מובלעות בתוך שטח פלסטיני צפוף. מחיר זה כרוך במאבק חברתי ובכאב אנושי רב, אבל המציאות הטריטוריאלית והדמוגרפית מחייבת פינוי אותם ישובים בכל הסדר עתידי, תהא צורתו אשר תהא. יחד עם זאת, תחת שלטון ישראל יישארו פחות מ-50 אלף פלסטינים תושבי הגדה (לא כולל תושבי מזרח ירושלים) וכ-90 אחוז מתושבי היישובים היהודים, מבלי לפנות מהן איש. כמובן שעלינו גם ללמוד מלקח ההתנתקות כיצד ליישב באופן מוצלח יותר את אלו שיאלצו להתפנות מביתם.

יהודה ושומרון לא יהפכו ל"עזה"!

החשש שיציאת ישראל ממרבית שטחי יהודה ושומרון תוביל לכך ש"נקבל את הטילים מעזה גם מיהודה ושומרון" יסודו בטעות. על גבול רצועת עזה הפונה דרומה, למצרים, אין לנו שליטה ועל גבולה המערבי הפונה לים יש לנו שליטה מוגבלת, מה שמקשה על בידודה של רצועת עזה ומאפשר הברחת חימוש לתוכה. לעומת זאת, יהודה ושומרון מוקפים מכל צד בשטחי ישראל, כך שהיכולת להחזיר לתוכם נשק, תחמושת וטילים, בדומה לנעשה בעזה, היא בלתי אפשרית. לכן, אל תתנו שיפחידו אתכם. יציאה משטחים ביהודה ושומרון, גם טרם השגת הסכם לסיום הסכסוך עם העם הפלסטיני, לא תוביל לאיום ביטחוני על ישראל בדומה לאיום אותו אנו חווים מעזה.

דבר חשוב נוסף. מעזה יצאנו אבל האחריות לתשתיות ולאספקת צרכי היסוד של עזה נותרה על כתפיו ויחד איתה האשמות בדבר מצור או הרעבת הפלסטינים. אסור שהדבר יחזור על עצמו ביחס לאוכלוסייה הפלסטינית ביהודה ושומרון. עלינו לפעול להסרת אחריות זו ולהשאיר רק את יחסי המסחר ההדדי על-פי רצונם החופשי של הצדדים. המשמעות היא כי על ישראל לפעול לניתוק השיטה המוניטרית שלה מזו של הרשות הפלסטינית ולפעול לניתוקם של הפלסטינים מהתלות בישראל בגביית מיסים, באספקת חשמל, דלק, מלט ומים ובאלמנטים נוספים הקשורים בחיי היומיום. תהליך זה ייקח זמן, אולי אף הרבה זמן, אך אם לא נתחיל בתכנון התהליך היום לא נוכל לממשו מחר.

מכיוון שתהליך ניתוק התשתיות מורכב וכרוך בתכנון ובבניית פרויקטים הנדסיים רבים ויקרים (למשל בכל הקשור במים ואנרגיה) יש להציע לקהילה הבינלאומית שתפעל כבר עכשיו להקמתה של קרן למימון, תכנון והפעלת התהליכים הללו, להם נידרש במוקדם או במאוחר.

האם נכיר במדינה הפלסטינית?

האו"ם כבר הכיר במדינה הפלסטינית בגבולות 1967. ישראל תצטרף ותכריז על הכרה במדינה הפלסטינית בגבולותיה הזמניים שייווצרו לאחר מימוש היוזמה הישראלית.

סיכום

משמעויות מימוש היוזמה הישראלית בהיעדר הסכם שלום כולל עם הפלסטינים

- ◀ הבטחת צביונה היהודי והדמוקרטי של ישראל - מטרת העל שלנו
- ◀ פינוי מוגבל של מתיישבים יהודים - פחות מ-10% מתושבי יהודה ושומרון היהודים
- ◀ הבטחת ביטחונה של ישראל בתנאים הנוחים לנו והמשך האחיזה בבקעת הירדן
- ◀ יצירת מנוף אל מול הפלסטינים לחתירה להסכם שלום
- ◀ הצטרפות להכרת האו"ם במדינה הפלסטינית אך בגבולות הזמניים שתיצור ההפרדות
- ◀ העברת האחריות המלאה, האזרחית, הביטחונית והכלכלית, על חייה וגורלה של מרבית האוכלוסייה הפלסטינית לידי הפלסטינים, אשר יזכו לרצף טריטוריאלי משמעותי
- ◀ יציאה מהבידוד הבינלאומי והעברת הלחץ אל הצד הפלסטיני
- ◀ הסרת עול השליטה והניהול של עם אחר והתלות הכלכלית שלו בנו
- ◀ ניטרול מקדים של פעולה חד צדדית פלסטינית או פיתרון דו-לאומי
- ◀ צמיחה כלכלית ופתיחת פתח להסכמי שלום עם מדינות מתונות בעולם הערבי

עיקריו של הסכם השלום עם הפלסטינים, המפורטים להלן, כוללים גם פתרונות יצירתיים שיסייעו להגשמתו ולהתגברות על מכשולים בדרך להשגתו:

- גבול מדינת ישראל יתבסס על גבולות הארבעה ביוני 1967.
- גושי ההתיישבות היהודית העיקריים יישארו תחת ריבונות ישראלית (כמופיע במפה).
- חילופי שטחים, שווים בערכם, בין הצדדים.
- שכונות פלסטיניות בירושלים (כדוגמת עיסאווייה ושועפט) יועברו לריבונות פלסטינית. הגבולות המוניציפאליים של העיר יעודכנו בהתאם.
- ישראל ופלסטין יחזרו זו מזו שטחים שברביבונות.
- יתאפשר חופש פולחן וחופש גישה לשלוש הדתות למקומות הקדושים בירושלים.
- יוסכם על פתרון לבעיית הפליטים הפלסטינים אשר **לא יאפשר** שיבת פלסטינים לשטחה הריבוני של מדינת ישראל.

טוב לנו, טוב להם: חכירה הדדית של שטחים כפיתרון למחלוקות טריטוריאליות

חכירה הדדית של שטחים אצל הצד האחר, יתכן אף בתמורה לתשלום, תסיר אבן נגף משמעותית בדרך להסכם השלום. כך, למשל, יובטחו שליטה ופיקוח ישראלי ולאחר מכן אמריקאי לאורך נהר הירדן באמצעות חכירת השטח, שיהיה בריבונות פלסטינית, על ידי ישראל. בה במידה יכולה ישראל להציע לפלסטינים חכירת שטחים במרחבי הנגב, בריבונות ישראלית, כגון לצורך הקמת נמל תעופה בינלאומי משותף שימוקם בנבטים בין ערד לבאר-שבע, כמובן בשליטה ביטחונית ישראלית, בו יהיה חלק ישראלי וחלק פלסטיני, בדומה לנמל התעופה המצוי בד'נבה, אשר חלקו משרת את שווייץ וחלקו האחר את צרפת. בנוסף, ישראל יכולה להחכיר לפלסטינים שטחים בנגב לטובת חוות סולאריות לאספקת אנרגיה שמש, להחכיר רציף מטענים בנמל חיפה כנמל יציאה לגדה המערבית, כמו גם רעיונות נוספים ובכך לשמור על הדדיות מסוימת.

כאמור, השגת הסכם שלום אינה תלויה אך ורק ברצונה של ישראל, אלא גם ברצון הפלסטינים, אך הכרזה על החלטתה של ישראל על היפרדות ממרבית האוכלוסייה הפלסטינית וממרבית שטחי יהודה ושומרון, גם במידה והמשא ומתן הנוכחי ייכשל, תשמש זרז של ממש להשגת הסכם זה. למותר לציין כי הסכם שלום עם הפלסטינים יפיח תקווה של ממש באזור ויצור בסיס לשותפות אמיתית וכנה בין שני העמים השכנים.

בוא נשוב להוביל!

השליטה בעם אחר רעה לישראל. איני מתייחס אפילו להיבט המוסרי של זכויות הפלסטינים או להשחתת הכוחנית הכרוכה בהמשך שליטתנו בהם. כבר מנקודת המבט של הרצון הבסיסי לשמור ולשמר את זהותנו הלאומית כמדינה דמוקרטית בעלת רוב יהודי מובהק, המצב שהיה ב-46 השנים האחרונות בהן שלטנו וניהלנו את הפלסטינים, מנוגד לאינטרס הישראלי. בנוסף, ברור לכל כי הסוגיה הפלסטינית יושבת על צווארה החברתי והכלכלי של ישראל כאבן ריחיים כבדה ממשא.

בל נשגה באשליות. ככל שהזמן חולף, מצטמצמות האפשרויות שלנו להגיע להסדר בתנאים טובים לנו. אולם דווקא המשא ומתן הנוכחי, בו דומה כי מעטים מאמינים, דווקא הוא פותח פתח של הזדמנות לשינוי פני המציאות. דווקא מאחר וכבר נכנסנו, שני הצדדים, להידברות, זו שעתה של ישראל להכניס גורם נוסף למשוואה, ולבצע מהלך שישנה את פני התמונה מן הקצה אל הקצה. יוזמה ישראלית, של הכרזה על היפרדות מרוב השטח ומרוב האוכלוסייה הפלסטינית ביהודה ושומרון, תאיץ את המשא ומתן לעבר הסכם קבע. אך גם אם לא יושג הסכם כזה, מצבנו עם מימוש היוזמה הישראלית יהיה טוב בהרבה.

מטרת התכנית שהוצגה במסמך זה היא לשכנע ביכולתנו להביא לידי ביטוי את האופי הישראלי של תעוזה והגשמה גם בהקשר המדיני. לשם כך עלינו ליזום ולפעול עכשיו ולא לשבת בחיבוק ידיים. עלינו לעשות כעת את הבחירה האם להוביל ולעצב את חיינו או להיות מובלים אל עתיד שאינו בשליטתנו. **אבל בחירה זו בידינו.**

ח"כ עמר בר-לב

דואר אלקטרוני - obarlev@knesset.gov.il

נייד 054-4557244 טלפקס 02-6408023

עמר בר-לב

זה בידיים שלנו!

תכנית ח"כ עמר בר-לב ליוזמה מדינית ישראלית